

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1735. usque ad annum 1737

Fleury, Claude

Augustæ Vindelicorum [u.a.], 1786

VD18 90119347

§. 21. Literarum incrementa tam in Galiis quam alibi procurata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67868](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67868)

Sæc. XVIII.

A. C. 1737.

lis clarum inter Cælites suos numerabant, non alio tamen ipsius merito nisi quod usque ad extremum vitæ suæ halitum Apostolicis decretis pertinaciter restitisset, & Parisii Abbatis eminentius cultor fuisset: Nihilominus quamprimum hic impostor ad Patres suos abierat, confestim Appellantes & Convulsionarii ad ejus ædes turmatim abvolant, vestes ejus in frustra discerpunt, & velut sacrosanctas reliquias singulari fiduciæ affectu secum asportant: demum intra paucos dies abusus & superstitio eo processit, ut sepulcri locum claudere & regio Sigillo firmare necesse fuerit, ne fanatici terram inde reverentia pietate abraderent, novosque tumultus concitarent.

§. XXI.

Literarum incrementa tam in Gallia, quam alibi.

Inter densas errorum, ac superstitionum nebulas hoc anno literarum amor luculentius ubique, atque in ipsa etiam Francia emicare videbatur. Id id haud parum contulerat Cardinalis Fleuryus, insignis Eruditorum Factor, qui Ludovicum XV. Regem aliunde erga scientias proclivem urgebat,

Sæc. XVIII.
A. C. 1737.

ad accendendum literarum ardorem necessaria librorum subsidia juventuti Gallicæ subministraret: eoquod pro augendo Divini Nominis cultu, Religionis incremento, animarum salute, Regni utilitate, ac extirpanda sectarum peste nec tutius nec fortius remedium afferri posset, quam si ubique Viri docti enutrentur, qui sana, solidaque doctrina imbuti populos Catholicam disciplinam docerent, & sibimet prodesse, ac ceteros in vera fide, & debito erga Principes officio confirmare valerent, ad id vero omnino necesse esset, bibliothecas omni librorum genere instructissimas, cunctis scientiæ cupidis aperire &c. Placuit Regi summopere Cardinalis Fleury consilium tot rationibus suffultum: nec diu eidem defuit rei exequendæ occasio; obierat enim Colbertus Franciæ Regis Minister, qui locupletissimam & pretiosis Codicibus scriptis celebrem reliquerat bibliothecam, Rex igitur centies mille aureis hæc manuscripta coemit, eaque in Regiis scriniis ad Eruditorum usum reponi voluit. Ejus quoque jussu omnium qui in Regia & præfata Bibliotheca essent, Index Codicum seu repertorium ad publicam utilitatem conficiebatur, cujus primi undecim Tomi currente hoc anno publici juris fuere facti, hodie-
dum

Sæc. XVIII. dum vero ob exemplarium paucitatem
 A. C. 1737. inter rarissimos libros recensentur. Hæc
 Regis liberalitas plurimum Reipublicæ
 literariæ erat proficua, & Fleury eius
 Promotori valde gloriosa; quapropter
 in gratitudinis monumentum Donche-
 tus Gallicæ Academiæ socius elegan-
 tissimum numisma cudi curavit, cu-
 jus recta frons effigiem Cardinalis, æ-
 versa Herculis columnam binis serpenti-
 bus cinctam, seu prudentiæ cum for-
 titudine connexæ symbolum, & postea
 aliam columnam palmis, & diversarum
 artium instrumentis ornatam ex-
 hibebat cum hac epigraphe: *Hic pacem
 reddidit armis.*

Gallici Regis exemplo incitatus,
 Carolus utriusque Siciliæ Rex litera-
 rum incremento intentus copiosissimum
 librorum apparatus, quem Parmæ
 Duces maximo labore & pretio colle-
 gerant, Neapolitanæ universitati dono
 dedit, præcepitque, ut hæc Bibliotheca
 tribus in quavis hebdomada diebus
 ad cujusvis eruditi usum aperiretur:
 pro his etiam libris quarto post anno
 Scrinia admodum pretiosa in Regiæ
 Palatio recens erecta & celebri type-
 graphia instructa fuere. Nec deerant
 in Germania, fœcunda artium Matre &
 antiqua scientiarum sede, qui familie

ri suo in severiores disciplinas studio Sæc. XVIII.
 rei literariæ commoda per publicas A. C. 1737.
 Bibliothecas hoc anno promoveri ad-
 laborarent: Inter hos æterna memoria
 digni sunt Illustrissimi Domini liberi
 Barones de Dalberg Wormatienses
 Camerarii, qui pretiosam septem mil-
 lium voluminum suppellectilem a
 suis Majoribus collectam possederant.
 Hujus Bibliothecæ instruendæ curam
 gesserat Oliverius Legipontius, insigne
 Benedictinæ Familiæ decus, ad S.
 Martinum Cœnobita Coloniensis, qui
 Illustrissimis hisce Viris auctor existit
 obtinuitque, ut eorum Bibliotheca ad
 cœmunem doctorum utilitatem publica
 fieret, & velut primum lucupletioris
 fundamentum esset. Eo fine Mogun-
 tiæ literis Joannis Franckenbergi hoc
 anno excudi fecit dissertationem, cui
 titulus: *Discursus Paræneticus ad æquos
 bonarum artium Æstimatores, pro Bib-
 liotheca publica & Societate Eruditorum in
 primaria Germaniæ Metropoli Urbe Mo-
 guntina feliciter erigenda, promovenda &
 stabilienda.* Hujus instituti utilitatem,
 ejusque exequendi modos quam pluri-
 mos, eosque faciles doctissimus hic Vir
 in hac sua lucubratione detegere, &
 Principes, Nobiles, atque Magistra-
 tus ad tam salubre opus animare cona-
 batur, nec abs re; cum enim pauci
 sint,

Sæc. XVIII. sint, quibus vel Principum favor, vel
 A. C. 1737. officii dignitas aut temporis opportu-
 nitas concedit, ut in arcana Princi-
 pum scrinia, Archiva clausasque Biblio-
 thecas pedem inferre, ea lustrare,
 indeque proficere possint, accidit, ut
 potissimis deficiente, quæ calva est,
 tam propitia occasione, arcana verita-
 tis testimonia, authentica doctrinae
 monumenta, ac venerandæ antiquita-
 tis gemmæ per plurima sæcula Orbi li-
 terario incognitæ inque tenebris sepal-
 tæ jacuerint. Quid ergo utilis, ho-
 nestiusque, quam ut reconditi in the-
 sauri in præcipuis saltem Urbibus ad
 publicum rei literariæ commodum aper-
 riantur? *Asse o Musæ, o Pallas! quid
 enim nisi vota supersunt.*

Ceterum hæc literatorum vota
 apud suos plene adimplevit Carolus
 Wilhelmus Dux Onoldinus qui novam
 publicamque erexit dotavitque Biblio-
 thecam a suo Patre jamjam inceptam
 & Heilbrunensem Principum scholam
 Onoldino Gymnasio Illustri Carolino
 conjunxit: pariter Hamburgi Joannes
 Christophorus Wolff pretiosissimam
 suam Bibliothecam ad communem pub-
 licumque Eruditorum usum Hambur-
 gensi Urbi dono dedit: Constat illa præ-
 ter septingenta Theologicarum dispu-
 tationum

tionum volumina, viginti quatuor mil-
libus librorum, inter quos quampluri-
mi sunt hebraico, Arabico, Turcico,
Persico, & Russico idioma scripti.
Præterea Leopoldus Antonius Baro de
Firmian Salisburgensis Archiepiscopus
ac S. R. I. Princeps ad perenne Nobil-
lis juventutis commodum hoc anno
Collegium erexit dictum Josepho-Carol-
inum, quod pietatis Christianæ simul
ac scientiarum Seminarium esset, in
eoque Nobiles, alique honesti Juve-
nes bonis præcipue moribus, virtuti-
bus, & diversis artium liberalium sci-
entiis & disciplinis, necnon peregrinis
idiomatibus ac Nobilium exercitiis pro-
be instituerentur.

Sæc. XVIII.
A. C. 1737.

Denique in procurandis scientiarum
subsidiis præ ceteris eminuit Clemens
Pontifex semper Maximus, liberalissi-
mus ac munificentissimus; quippe in
Vaticanam Bibliothecam, quam novo
ædificio, armariis pluteisque amplia-
verat, insuper contulit quam plurima
majoris molis vasa Etrusca, varia ma-
gno pretio coempta antiqua numisma-
ta, maximi, ut vocant, moduli, nu-
mero trecenta & duodeviginti, quæ
Græciæ & Africæ Regum, Romano-
rumque Cæsarum effigies exprimebant:
Collegerat ea privato olim studio Ale-
xandæ

Hist. Eccles. Tom. LXXV. Ll

Sæc. XVIII.
A. C. 1737.

xander Cardinalis Albanus, Rodol-
phinus vero Venetus patria Cortonen-
sis illa eruditis commentariis illustrave-
rat: quam sollicite autem Papa rara
hæc antiquitatis cimella, & perpetua
Pontificii erga literas, ac disciplinas
amoris monumenta in posterorum mi-
litem diligentius custodiri curant,
inde patet, quod tertio post anno
hujus sæculi trigesimo nono Constitu-
tionem Sixti V. Pontificis de non ex-
trahendis libris, aliisque pretiosis con-
firmavit novaque decreta hanc in rem
ediderit.

Sub idem tempus Clemens Bona-
niæ Bibliothecam construxit amplissi-
mam, eidemque decem aureorum mil-
libus, quæ Senatui superioribus annis
mutuo dederat, assignatis, speculam
instrumentis astronomicis miro artifi-
cio Londini confectis ditavit: cujus li-
beralitati ut perennis esset memoria,
Senatus in majori Academix Aula
Pontificis effigiem anno 1758. poni cu-
ravit.

§. XXII.

*Clementis XII. Papæ munificentia
in exornandis Urbis Romanæ
Ecclesiis.*